

Riina Hero

10.8.2012

Oikeusministeriölle

Lausuntopyyntö 23.5.2012, OM 12/41/2007

KÄSITTELYN JOUTUISUUS HALLINNOSSA JA OIKEUSSUOJA KÄSITTELYN VIIVÄSTYESSÄ

Oikeusministeriö on pyytänyt Keskuskauppakamarilta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi käsittelyn joutuisuutta hallinnossa ja oikeussuojaa käsittelyn viivästyessä koskevaksi lainsäädännöksi. Esitysluonnoksessa ehdotetaan säädettäväksi hallintoviranomaiselle velvollisuus määritellä odotettavissa oleva käsittelyaika tietyille asianosaisen oikeusasemaa koskeville asioille. Lisäksi hallinnon oikeussuojajärjestelmää ehdotetaan täydennettäväksi uudella oikeussuojakeinolla, joka takaisi asianosaiselle mahdollisuuden saattaa kysymys hallintoasian käsittelyn viivästymisestä lainkäyttöviranomaisen arvioitavaksi. Ehdotusten tavoitteena on turvata perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista tehostamalla hallintoasioiden viivytyksetöntä käsittelyä sekä parantamalla asianosaisen oikeusturvaa viranomaistoiminnan passiivisuutta vastaan.

Keskuskauppakamari lausuu luonnoksesta hallituksen esitykseksi kunnioittaen seuraavaa:

Yleistä

Keskuskauppakamari pitää ehdotusten taustalla olevia tavoitteita tärkeinä. Hallintoasioiden viivytyksetön käsittely on turvattava. Keskuskauppakamari korostaa sitä, että ehdotusten toimivuus tulee varmistaa myös käytännössä – ei riitä, että sääntely täyttää esimerkiksi ihmisoikeussopimusten edellyttämät muodolliset vaatimukset. Ehdotusten käytännön toimivuutta voitaisiin tarkastella muun muassa arvioimalla sitä, miten viranomaiset julkaisevat käsittelyaikamäärittelyjä ja osoittavatko määrittelyt ja niiden mahdollinen kehitys sitä, että asiat käsitellään tosiasiallisesti riittävän joutuisasti ottaen huomioon kunkin asiaryhmän laatu. Joka tapauksessa ehdotukset edellyttävät toteutettuina jatkuvaa seurantaakin siitä, toteutuuko asioiden käsittelyn viivytyksettömyys käytännössä.

Riina Hero

10.8.2012

Voidaan olettaa, että ehdotettu sääntely käsittelyaikamäärittelyvaatimuksineen, käsittelyaika-arvion antamisvaatimuksineen sekä viivästysvalitusmahdollisuuksineen ehkäisee viivästystilanteiden syntymistä. Tämä on toivottavaa sekä asianosaisen oikeussuojan että viranomaistoiminnan tehokkuuden kehittämisen kannalta. Keskuskauppakamari haluaa vielä korostaa, että viranomaisten riittävät resurssit sekä hallinnon sisäisten prosessien tehokkuus ovat avainasemassa asioiden käsittelyn joutuisuudelle.

Odotettavissa oleva käsittelyaika

Keskuskauppakamari toteaa, että ehdotetut odotettavissa olevan käsittelyajan määrittelyvelvollisuus ja julkaisuvaatimus ovat omiaan kiinnittämään viranomaisten huomiota asioiden käsittelyn kestoon ja tätä kautta toivottavasti tehostamaan viranomaisten sisäisiä prosesseja.

Ehdotuksen mukaan odotettavissa oleva käsittelyaika on tarkoitettu määriteltäväksi siten, että se kuvastaisi mahdollisimman totuudenmukaisesti kuhunkin asiaryhmään kuuluvien asioiden tavanomaista käsittelyaikaa. Tältä osin Keskuskauppakamari haluaa huomauttaa, että voisi olla aihetta arvioida sitä, osoittavatko asioiden tavanmukaiset käsittelyajat yleisesti riittävän joutuisaa käsittelyä.

Käsittelyaikojen määrittelylle olisi ehdotuksen mukaan jätettävä viranomaiskohtaista harkintavaltaa. Asetetun käsittelyajan kohtuullisuus yleisellä tasolla olisi puolestaan ylempien hallintoviranomaisten ja viime kädessä ylimpien laillisuusvalvojen arvioitavissa. Keskuskauppakamari haluaa nostaa esiin, että vaikka odotettavissa olevien käsittelyaikojen määrittelylle olisi jätetty viranomaiskohtaista harkintavaltaa, tulisi käsittelyaikojen olla kuitenkin mahdollisuuksien mukaan yhdenmukaisia eri viranomaisissa. Vastaavankaltaisten asioiden käsittelyaikojen ei tulisi poiketa perusteettomasti toisistaan.

Asianosaiset

Ehdotuksilla pyritään takaamaan asianosaisen oikeusturva hallintoasian käsittelyn viivästyessä. Ehdotetun 23 a §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa mainitaan, että asianosaisasemaa määrittävillä oikeuden, edun ja velvollisuuksien käsitteillä on vakiintunut merkityssisältö hallinto-oikeudessa. Perusteluissa todetaan myös, etteivät esimerkiksi kaavoitusasiat koske asianosaisen oikeutta, etua tai velvollisuutta säännöksessä tarkoitettulla tavalla. Tässä yhteydessä Keskuskauppakamari haluaa korostaa, että kaavoitusasiat ovat usein erittäin merkityksellisiä muun muassa maan arvonmuodostuksen ja käyttömahdollisuuksien ja niiden hyödyntämisen kannalta. Tämän johdosta myös kaavoitusasioiden käsittelyn viivästymisellä voi olla suuri merkitys asiaan liittyville tahoille, maankäyttö- ja rakennuslain 62 §:n mukaisille osallisille.

Riina Hero

10.8.2012

Viivästysvalitusperusteet

Ehdotuksen mukaan asianosainen saisi tehdä viivästysvalituksen sillä perusteella, että asian käsittelylle laissa säädetty määräaika tai hallintolain ehdotetun 23 §:n 2 momentissa tarkoitettu käsittelyaika-arvio on ylitetty muusta kuin asianosaisesta johtuvasta syystä siten, että käsittelyn kokonaiskesto on muodostunut kohtuuttoman pitkäksi ottaen huomioon asian laatu ja merkitys asianosaiselle. Valitukseen on liitettävä viranomaisen antama käsittelyaika-arvio, mikäli asian käsittelylle ei ole säädettyä määräaikaa. Keskuskauppakamari esittää, että asiassa selvennettäisiin sitä, miten asianosaisen oikeusturva varmistetaan niissä – oletettavasti harvalukuisissa – tilanteissa, joissa viranomainen viivyttelisi tai olisi passiivinen käsittelyaika-arvion antamisen suhteen. Vastaavasti olisi syytä selventää sitä, miten viranomaisen käsittelyaika-arvion tulisi määräytyä, koska viivästysvalituksen edellytyksenä on käsittelyaika-arvion ylittyminen.

KESKUSKAUPPAKAMARI

Leena Linnainmaa
varatoimitusjohtaja